

**Uusia muinaisjäännöshavaintoja Pieksämäen
maalaiskunnassa v. 2000**

Tuomaankankaan näytteenotto ja C14 ajoitus

Timo Jussila

UUSIA MUINAISJÄÄNNÖSHAVAINTOJA PIEKSÄMÄEN MAALAIKUNNASSA V. 2000

Suunnitellessani ja toteuttaessani Pieksämäen maalaiskunnan muinaisjäännösten opastauluin merkintää tein uusia muinaisjäännöshavaintoja, jotka on selostettu tässä raportissa. Kahdella ennestään tunnetulla asuinpaikalla suoritin näytteenoton koekuopista: Palokinsalmen asuinpaikalla ja Tuomaankankaan asuinpaikalla. Niistä on tässä tarkempi selostus.

Selostetut paikat:

Asuinpaikat:	sivulla
PIEKSÄMÄEN MLK PALOKINSALMI (aiemmin tunnettu paikka)	3
PIEKSÄMÄEN MLK TUOMAANKANGAS (aiemmin tunnettu paikka)	4
näytteenotto	5
valokuvia	6
yleiskartta	9
PIEKSÄMÄEN MLK TUOMAANKANGAS POHJOINEN	4
PIEKSÄMÄEN MLK NAARAJOKI KORKEAKANGAS	4
PIEKSÄMÄEN MLK TUOPUNNIMI 1 B (aiemmin tunnettu paikka)	10
PIEKSÄMÄEN MLK TUOPPUNIEMI 8	12
PIEKSÄMÄEN MLK TUOPPUNIEMI 9	12
PIEKSÄMÄEN MLK ISO-NIVU E	12
PIEKSÄMÄEN MLK 1 KIVISUO	13
PIEKSÄMÄEN MLK METSOLA (aiemmin tunnettu paikka)	15
 Löytöpaikat (mahd. asuinpaikat):	
PIEKSÄMÄEN MLK NISKAMÄKI LÄNSIRINNE	14
PIEKSÄMÄEN MLK MYLLYLAHTI	14

Löytöjä poimin seuraavasti:

<u>Paikka</u>	<u>Km</u>	<u>Löydöt</u>
PALOKINSALMI	32324	kvartsi-iskoksia
METSOLA	32325	kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia
PIEKSÄNNIEMI	32326	saviastian paloja, kvartsi-iskoksia, palanutta luuta
TUOPPUNIEMI 1	32327	kvartsi-iskoksia
TUOMAANKANGAS	32328	kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia, palanutta luuta
TUOPPUNIEMI 8	32329	saviastian pala, kvartsi-iskoksia
TUOPPUNIEMI 9	32330	kvartsi-iskoksia, palanutta luuta
TUOMAANKANGAS POHJOINEN	32331	kvartsi-iskoksia, palanutta luuta
ISO-NIVU E	32332	kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia ja ydin
KIVISUO	32333	kvartsi-iskoksia
NISKAMÄKI LÄNSIRINNE	32334	kvartsi-iskoksia
NAARAJOKI KORKEAKANGAS	32335	kvartsi-iskoksia
MYLLYLAHTI	32336	kvartsiterä

Diar. 30.11.2000

Palokinsalmi

Kivikautinen asuinpaikka.

Kartta: 3232 02 x: 6907 54 y: 3501 45 z: 117

Löydöt: KM 21949, kvartseja, Jussila T 1983, tarkastus ja inventointi.

KM 23485, 1 kpl, liuske-esine, Pekka Tarkiainen 1986, diar. 11.12.1986, Mitat: 73 x 48 x
KM 32324, 4 g, 5 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, Yksi säleen
katkelma, jossa mahdollisesti pientä retusointia, yksi pieni levy jossa samoin reunansa
muokkauksen jälkiä, yksi kaapimen katkelma, ja pari pientä iskosta. Löydöt tulivat
muinaisen rantavallin alta, kun tieuran katkaiseman vallin reunaa puhdistettiin. Vallin
reunassa erottui nokimaakerros, joskin löydöt vaikuttivat tulleen sen alapuolelta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Naarajärven länsipuolella, Palokin ja Hako-Palokin välisen salmen
länsipuolella, sen keskellä, salmesta muutaman kymmentä metriä pois päin.

Toimepide v. 2000:

Paikalla on muinainen rantavalli joka on raivattu suurelta osin pois kun paikalle on aikoinaan raivattu taimitarha. Palokinsalmen ja taimitarhan välille on jätetty n 50 metrin levyinen metsäkaista, jossa rantavalli on ehjänä. Rantavallin taimitarhan puoleisen pään tasalta taimitarhaa kiertävältä tieltä on löydetty aikoinaan kvartseja. Kvartseja ja palanutta luuta on löydetty myös vallin länsipuolelta läheltä nykyistä maantietä, sekä vallin itäpuolelta n. 30 m vallista itään. Keväällä v. 2000 tasoitin rantavallin päähän, sen itäpuoliskoon profiilin. Otin rantavallin alla olleesta nokimaasta makrofossiilinäytteen, josta

oli tarkoitus seuloa esiin radiohiilinäyte. Tässä yhteydessä tuli vallin alta myös joitain löytöjä. Makrofossiilinäytteessä Pirjo Jussila havaitsi ainoastaa puuhiilen kappaleita (ei siemeniä eikä muita kasvijäänteitä). Radiohiilianalyysiä ei teetetty. Kyseessä saattaa olla juurihiili. Profiili peitettiin siitä sivuun lapioidulla hiekalla.

Yläkuva:

Rantavallin päätä ennen profiilin esiinkaivuuta (lapioidun kohdalle ja siitä n. 1 m vas.)

Profiili esiinkaivettuna.

Vallissa oleva kolo on kaivettu joskus 80-luvun puolessa välissä (inventoinnin 83 jälkeen. Havaitsin kolon ensikerran muistaakseni Tahinniemen kaivausten aikaan v. 1986)

Tuomaankangas-Naarajoki

PIEKSÄMÄEN MLK TUOMAANKANGAS

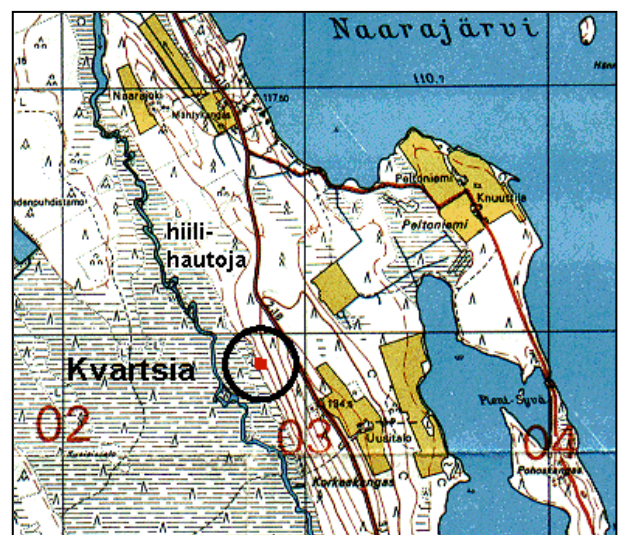
- Ajoitus: vanh kivi
Laji: asunta
- Kartta: 3232 02 Naarajärvi
x: 6903 76 y: 3503 13 z: 120
- Tutkijat: Jussila T 2000 koekuoppa - näytteenotto
- Löydöt: KM 32328:1, 9 g, 1 kpl, kvartsikaavin, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, Koekaivaukselta. Talttamainen, litteä, retusoitu ja kulunut kärki. Mitat 36x23x10 mm.
:2, 90 g, 45 kpl, kvartsi-iskoksia, Koekaivaukselta.
:3, 23 g, 65 kpl, palanutta luuta, Koekaivaukselta.
:4, 55 g, 16 kpl, kvartsi-iskoksia, polun pinnasta n. 80 m matkalta.
- Sijainti: Paikka sijaitsee Naarasuon ja Naarajoen itäpuolella, Tuomaankankaan pohjoispäässä, pohjoispään laajalla tasanteella, harjanteen länsireunalla. Asuinpaikan eteläpää x 6903 682, y:3503 154, pohjoispää x: 6903 802 y: 3503 116.
- Huomiot: Asko Hankilanoja löytänyt paikalta taltan. Tein paikalle n. 1,5 neliön koekuopan josta radiohiilinäyte. Ks. Seur. sivu.

PIEKSÄMÄEN MLK TUOMAANKANGAS POHJOINEN

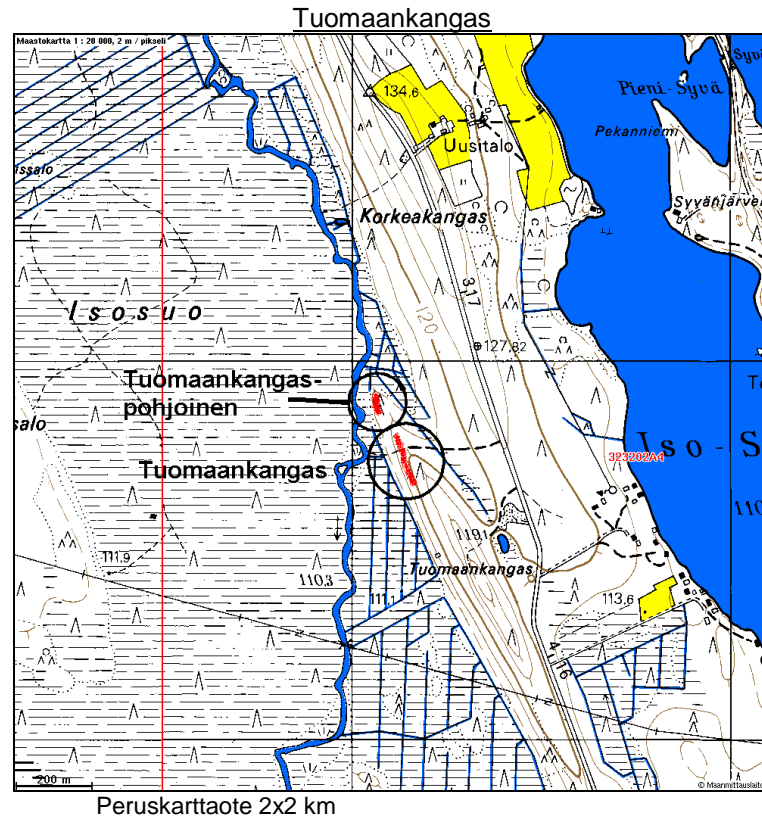
- Ajoitus: esihistoriallinen
Laji: asunta
- Kartta: 3232 02 Naarajärvi
x: 6903 88 y: 3503 07, paikannus ±113 m
- Löydöt: KM 32331:1, 2 g, 2 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, metsänaurausvaosta.
:2, 4 g, 17 kpl, palanutta luuta, metsänaurausvaosta.
- Sijainti: Paikka sijaitsee Naarasuon ja Naarajoen itäpuolella, Tuomaankankaan pohjoiskärjessä olevalla kapealla alavalla tasanteella, lähellä joen rantaa aivan suon reunassa.

PIEKSÄMÄEN MLK NAARAJOKI KORKEAKANGAS

- Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: löytöpaikka (asuin?)
Kartta: 3232 02
x: 6904 88 y: 3502 82,
z: 112 ±1 m
- Löydöt: KM 32335, 2 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, Muinaiselta hiekkaiselta rantavallilta suon laidalta, metsänaurausvaosta.
- Sijainti: Paikka sijaitsee Naarajoen itäpuolella, suon laidalla, vanhan rantavallin päällä, Korkeakankaan juurella, Naarajokisuusta 2 km eteläkaakkoon.

Tuomaankankaan näytteenotto

Tuomaankankaan asuinpaikalle tein neliön koekuopan toukokuussa 2000, josta paljastuneesta likamaapajan otin talteen. Tarkoituksena oli saada paikalta radiohiilinäyte. Paikka valittiin paikallisen harrastaja-arkeologi Asko Hankilanojan kertomuksen perusteella. Hän oli ollut paikalla joitain vuosia aiemmin yhdessä arkeologi Päivi Kankkusen kanssa. Hankilanoja näytti karkeasti alueen mistä Kankkunen oli kairalla havainnut palanutta luuta. Maakairan perusteella paikansin luuesiintymän. Samalla kohden oli havaittavissa myös traktoriuran pinnassa kvartseja. Mukanani koekuopituksessa oli Oulun yliopiston arkeologian opiskelija Sirpa Niinimäki.

Avasin neliön koealan heti uran itäpuolelle kohdalle missä kairanäytteessä havaitsin luuta. Ohuen podsolkerroksen alla oli männyn juurien kupruttama 7-12 cm paksu likamaapatja. Tässä likamaassa oli kvartseja ja luuta. Otin likamata talteen n. 30 litraa. Tämä maa kellutettiin ja sieltä seulottiin esiin makrofossiileita. Hiiltyneitä kasvinjäänteinä löytyi sianpuolukan siemeniä ja yksi kokonaienen ulpukan siemen. Tämä siemen lähetettiin ajoitettavaksi Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory -yhtiöön Floridaan. Ajoitustulos:

<u>näyte</u>	<u>mitattu ikä</u>	<u>13C/12C</u>	<u>C14 ikä</u>	<u>Cal BC (INTCAL98)</u>
Beta 144172	5420± 50 BP	-21.0	5490± 50 BP	4440 - 4245 BC

Ennen koekuopan tekoa olin tavannut maanomistajan paikanpäällä. Tällöin pyysin lupaa tehdä koekuopan, sekä lupaa pystyttää paikalle opastaulun. Sain luvan. Omistaja kertoi samalla ehkä hakkauttavansa metsän lähivuosina. Selostin tarkoin muinaisjäännöksen sijainnin, sekä sen asettamat rajoitukset maankäytölle. Painotin erityisesti, että aluetta ei saa äestää, eikä maata rikkoa. Kesällä 2001 käydessäni paikalla oli metsä hakattu ja koko alue aurattu perusteellisesti (ei äestetty vaan aurattu) suohon asti. Asuinpaikka oli täydellisesti tuhottu. Aura oli kyllä kiertänyt (vaossa mutka) opastaulun ja paikalle laittamani rauhoituskyllit. Opastaulussa oli selostettu: "Alue on rahoitettu muinaismuistolain nojalla" ja Museoviraston

puhelinnumero. Olin vielä jättänyt isännälle esitteen ja sitä ennen esitteen luonnoksen, jossa muinaismuistolaki oli selostettu. Ei mennyt viesti perille.

Tuomaankankaan pohjoispää (metsäniemi) kuvattuna Kantalantieltä länteen, ennen harjanteen hakkuuta keväällä 2000.

Kuvattu alueen eteläpäästä pohjoiseen (kaikki kuvat toukokuussa 2000)

Alueen eteläpäästä pohjoiseen. Koekuoppa tehtiin kuvan keskelle, missä laio nojaa puuhun

Kuvattu itään, edessä traktoriura, koekuoppa kuvan keskelle heti uran viereen.

Koekuopan eteläseinämää. Musta/valkoinen joutti on männyn juuren jäännökset. Sen alla raudan ja juurien kupruttama maannoksen B-kerroksen sekainen likamaapatja.

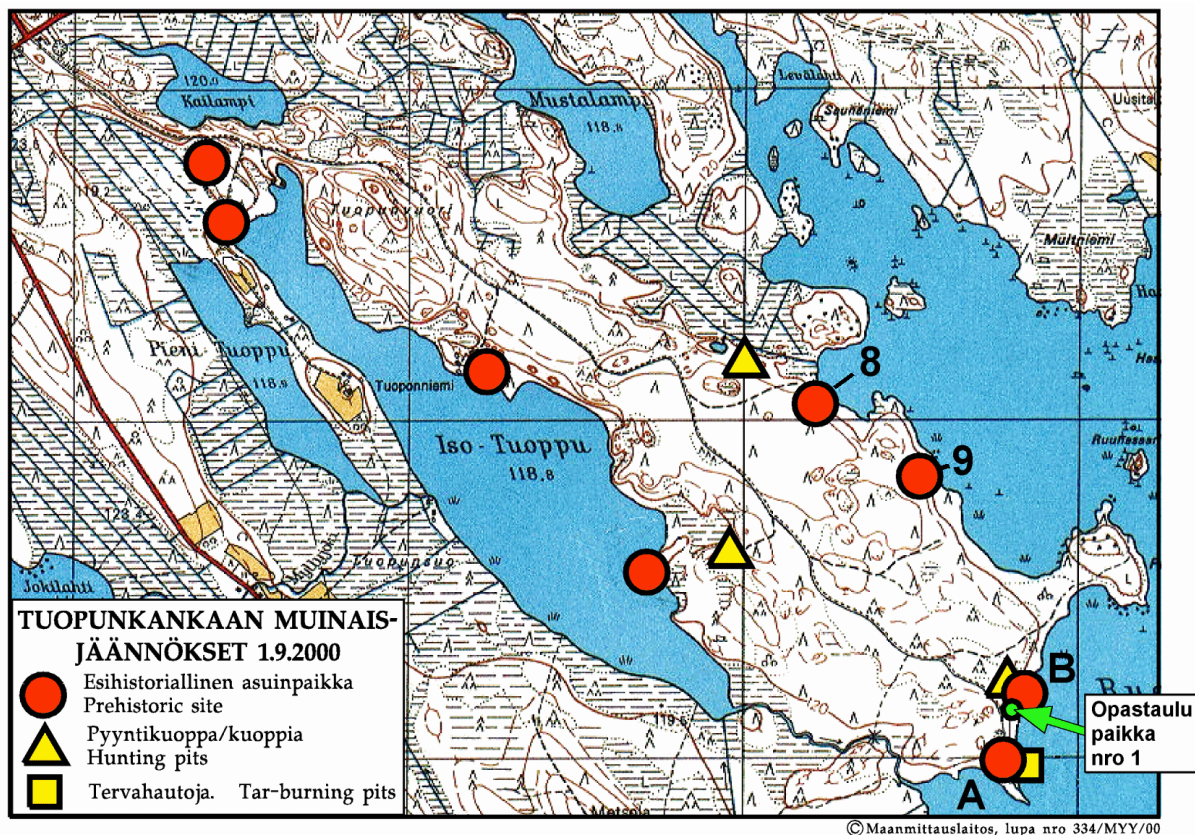
Likamaa patjaa kaivetaan esiin kuopan eteläpuoliskosta.

Yleiskartta

Tuoppuniemen uudet muinaisjännökset.

Suunnitellessani Pieksämäen mlk:n muinaisjännösten merkintää kesällä v. 2000, havaitsin Tuoppuniemen alueella uusia muinaisjännöskohtia. Alue on karua hiekkakangasta ja mäntymetsää.

PK 3232 05

Pieksämäen mlk Tuopunnimi 1 B

Aiemmin tunnettu asuinpaikka merkitty tien eteläpäähän (A), kohdalle missä rannassa on komea tervahauta. Tästä pari sataa metriä pohjoiseen, mihin laitoin opastaulun, on tien kaarteeseen ja rannan välillä, rantatörmän päällä vahva kulttuurikerros (B), jossa runsaasti hyvin pientä luuta. Poimin talteen koekuopassa olleet kvartsit (KM 32327).

Paikan koordinaatit ovat x: 6906 15, y: 3515 80

Tästä paikasta muutama kymmenen metriä luoteeseen on iso suppilomainen kuoppa, joka vaikuttaa vuomenkuopalta, eli isolta yksittäiseltä pyyntikuopalta (ellei susikuoppa). Kuopassa ei ole yhden lapionpiston perusteella hiiltä tai nokea, mikä viittaisi tervahautaan.

Alueen pohjoisosa (B), kuvattu etelään. Opastaulun paikka kuluneen tantereen eteläpäässä, kohdalla missä rantaan tulee tieura (kuvat kesäkuu 2000, T.Jussila).

Alueen pohjoisosa (B), kuvattu pohjoiseen kohti taulupaikkaa, joka tiekaartein takana rannassa.

PIEKSÄMÄEN MLK TUOPPUNIEMI 8

Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: asunta

Kartta: 3232 05
x: 6907 05 y: 3515 22 z: 121

Tutkijat: Jussila T 2000 tarkastus

Löydöt: KM 32329:1, 6 g, 1 kpl, saviastian pala, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, Koristeeton rapautunut palanen. Koekuopasta.
:2, 4 g, 1 kpl, kvartsi-iskoksia, Koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Pieksämäen kaakkoispuolella olevan Ruokojärven länsirannalla, laajan Tuopunkankaan koillislaidalla, järven rannassa.

PIEKSÄMÄEN MLK TUOPPUNIEMI 9

Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: asunta

Kartta: 3232 05
x: 6906 83 y: 3515 53 z: 122

Tutkijat: Jussila T 2000 tarkastus

Löydöt: KM 32330:1, 3 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, koekuopasta.
:2, 1 g, 6 kpl, palanutta luuta, koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Pieksämäen kaakkoispuolella olevan Ruokojärven länsirannalla, laajan Tuopunkankaan koillislaidalla, järven rannassa.

Niskamäen seudun uudet muinaisjännökset**PIEKSÄMÄEN MLK ISO-NIVU E**

Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: asunta

Kartta: 3232 02 Naarajärvi
x: 6901 48 y: 3501 76 z: 114 ±1 m

Tutkijat: Jussila T 2000 tarkastus

Löydöt: KM 32332:1, 4 g, 1 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, pitkulainen terä, jonka reunat retusoitu kantaa lukuunottamatta. Mitat 24x13x7 mm. Tieleikkauksesta.
:2, 67 g, 12 kpl, kvartsi-iskoksia ja ydin, tieleikkauksesta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Niskamäen eteläpuolella olevan Iso-Nivu järven koillisrannalla, rannassa kulkevan tien itälaidalla.

Kvartseja tienvarrelta lähes 100 m matkalta.
Peruskarttaote 2x2 km
+

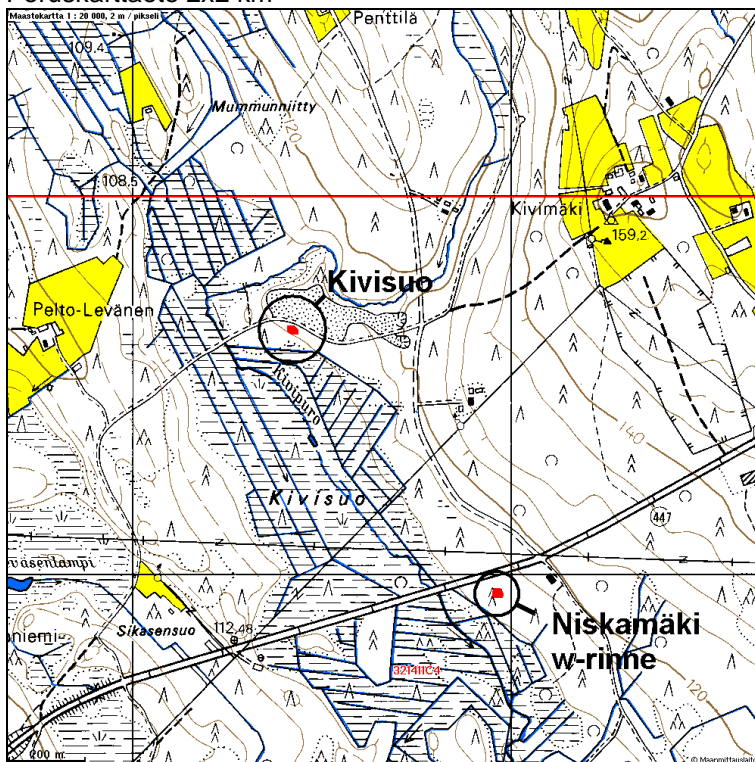
PIEKSÄMÄEN MLK KIVISUO

Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: asunta

Kartta: 3214 11, x: 6904 64 y: 3498 42 z: 112 ±2 m

Tutkijat: Jussila T 2000 tarkastus
Löydöt: KM 32333, 25 g, 3 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, Asumuspainanteeseen tehdystä koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee heti Niskamäen länsipuolella, Kangasniementien pohjoispuolella 760 m, Vanhan Kangasniementien ja Kivisuon välisellä alueella, suon reunalla, muinaisen rantatörmän laella, hiekkakuopan eteläpuolella. Paikalla on opastaulu.
Peruskarttaote 2x2 km

Kuvattu länteen. Kuvan keskellä asuuspainanne

PIEKSÄMÄEN MLK NISKAMÄKI LÄNSIRINNE

Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: löytö

Kartta: 3214 11
x: 6903 94 y: 3498 96 z: 113 ±2 m

Löydöt: KM 32334, 5 g, 2 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, metsänistutuslaikusta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Niskamäen länsirinteen juurella, aivan Kangasniementien varrella, sen eteläpuolella, muinaisen rantatörmän laella.

Hakattuun metsään oli istutettu puita. Taimen istutuspenkistä löytyi yksi selvä kvartsi. Paikalla on myös tuore oja, josta ei havaintoja. Koekuoppia ei tehty. Paikalla on muinainen rantatörmä. Maaperä hiekkamoreeni/hiekka. Peruskarttaote ed. sivulla.

Näärajärven pohjoispuolisen alueen, Ylä-Siili järven havainnot

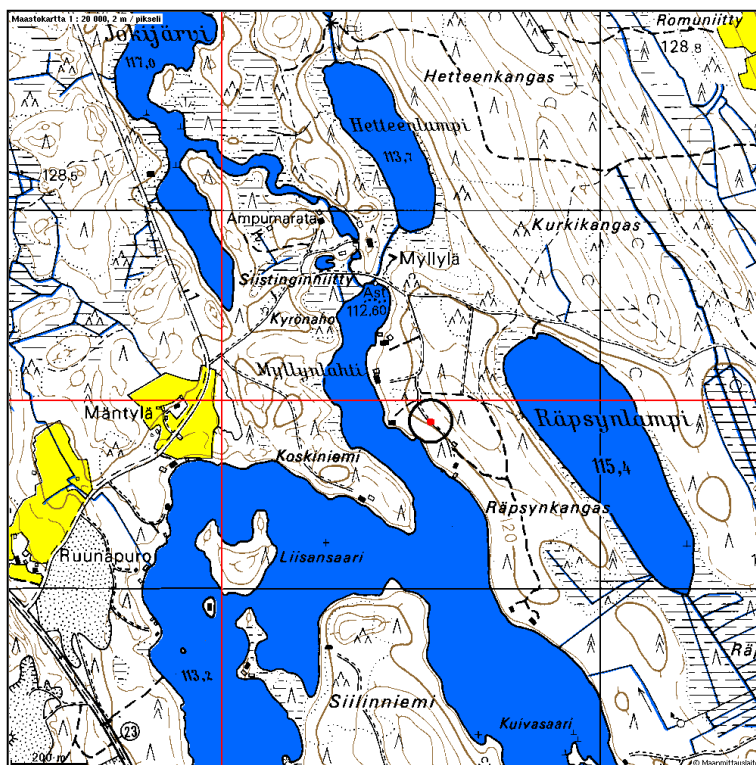
PIEKSÄMÄEN MLK MYLLYLAHTI

Ajoitus: vanh kivi tai nuor kivi
Laji: löytö

Kartta: 3232 03
x: 6912 44 y: 3500 55 z: 121

Löydöt: KM 32336, 2 g, 1 kpl, kvartsiterä, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, Kristallimaista kvartssia, ison säleen kappale, jossa toisella sivulla koveraksi retusoitu vajaan sentin levyinen terä, uurrinmaisia piirteitä. Mökkkien pientareelta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Ala-Siilijärven pohjoispäässä olevan Mullulahden itärannalla, rannasta n 50 m, mökkkien kohdalla, lounaaseen rantaan laskevan rinteen laella, Myllylahden pohjukasta 400 m SSE. Huomiot: Paikalla on muinainen rantatörmä. Hiekkamoreeni- ja maaperä. Muutamasta koekuopasta löytöpaikan lähellä ei tullut mitään lisävalaistusta kvartsilöydöille. Lähistöllä lienee asuintai leiripaikka, mutta sitä ei saatu paikannettua

Uusia havaintoja Metsolasta

Kartta: 3232 03 , x: 6910 52 y: 3502 58 z: 115

Löydöt: KM 21951, kvartseja, Jussila T 1983, inventointi.

KM 23885, kvartseja, Lehtinen L 1987, diar. 03.12.1987, tarkastus.

KM 32325:1, kvartsikaavin, Jussila T 2000, diar. 30.11.2000, kristallimaista hyvää kvartssia, mitat 30x17x9 mm, n. 118 m korkeudelta pellostä tilan luoteispuolelta.

:2, 15 g, 7 kpl, kvartsi-iskoksia, hyvälaatuista kvartssia, n. 118 m korkeudelta pellostä tilan luoteispuolelta.

:3, 6 g, 1 kpl, kvartsi-iskos, pellostä tilan pohjoispuolelta n. 121 m korkeudelta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Naarajärveltä pari kilometriä pohjoisluoteeseen, 5-600 m Siilijärven rannasta itään, Metsolan tilan ympäristön pellolla, tilan pohjois, koillis, itä, länsi ja lounaispuolella, neljänä löytöpesäkkeenä eri korkeustasoilla (115-122 m).

Huomiot: Suohon laskeva muinainen rantatörmä. Peltoa. Asuinpaikka myös pellon yläosaassa 120-125 m korkeudella.

Kuvattu etelään, taustalla Metsolan rakennukset. Löytöjä kuvan keskeltä.

Alla: kuvattu etelään. Kuvat T Jussila v. 2000.

